

Boyko I.V. The Historical aspects of forming of the methodological going near the evaluation of activity of district officers of police

The article is sanctified to the historical aspects of becoming evolution and development of district officers of police, and also forming of the methodological going near the evaluation of their activity on the certain historical stage. It is suggested to systematize an author and divide the evolution of becoming and development of district officers of police into five stages: the first stage (1782–1917), second stage (1917–1931), third stage (1932–1959), fourth stage (1960–1980), fifth stage (1981– and to now).

The author of the article comes to the conclusions, that the evaluation of activity of district officers of police must conducted on the basis of indexes, which characterize the level of trust of population which lives on an administrative area, to his results of official activity in relation to providing of rights and freedoms of man and citizen (independent external sociological questioning), real state of public safety and order, leadthrough of prophylactic work, with persons, which are on accounts in the organs of police and MVS of Ukraine, removal of reasons and terms, which result in the feasance of offences, providing of counteraction criminality, on the fastened administrative areas, on the whole in the state and it separate regions and would lean against objective statistical information (internal estimations of performance indicators). Therefore, for subsequent perfection of official activity of district officers of police, increase of efficiency of their work, it is necessary to develop the modern methodological going near the evaluation of their activity and normatively to fasten the district officers of the National police in new position.

Key words: historical aspects, stages of becoming evolution and development of district officers of police, methodological approaches of evaluation.

УДК 351.74(4)

Н.І. Дідик

ПРЕВЕНТИВНІ ФУНКЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

У статті досліджено роз'яснювально-превентивну діяльність (превенцію) як стратегічний напрям діяльності поліції. Проаналізовано поняття превенції, її види та кінцеву мету. На основі узагальнень функцій патрульної поліції виокремлено превентивні функції Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України.

Ключевые слова: функції поліції, органи поліції, Департамент превентивної діяльності Національної поліції України, роз'яснювально-превентивна діяльність (превенція), профілактична діяльність, запобігання вчиненню правопорушень.

Постановка проблеми. Одним з безумовних пріоритетів правової демократичної та соціальної держави є забезпечення належних умов для реалізації прав і свобод людини та громадянина. Вирішення цієї проблеми зумовлює необхідність ужиття системних заходів інноваційного характеру для удосконалення діяльності органів правопорядку. Як свідчить

позитивний зарубіжний досвід поліцейського будівництва, передусім має йти не про технологізацію, а про перегляд концептуальних засад діяльності окремих суб'єктів поліцейської діяльності насамперед стрижневого правоохоронного інституту поліції. У поліцейській ствердилася думка, що концепція організації діяльності поліції є сукупністю логічно взаємопов'язаних базових положень щодо мети, завдань, функціонально-структурних параметрів поліцейської системи, умов і чинників, що впливають на реалізацію функцій поліцейської формації, характеру й моделей її діяльності, а також перспектив розвитку інституту поліції [1, с. 12-13].

Поліція є соціальною системою, що створена державою для реалізації певних функцій. Розуміння сутності цих функцій сприяє чіткому визначенню ролі та місця поліції в системі органів публічної влади. З точки зору адміністративно-правової науки функція є окремим видом виконавчо-розпорядчої діяльності. Функції відображають зміст діяльності виконавчої влади, значною мірою характеризують сутність держави та її соціальне призначення [2, с. 141].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти означеної проблеми розглядалися у працях таких дослідників, як С. С. Алексєєва, В. Д. Бабкіна, Ю. М. Бисаги, Ю. А. Ведернікова, С. Д. Гусарева, І. А. Горшеньової, А. В. Губанова, А. М. Колодія, Н. М. Пархоменко, О. С. Проневича, Р. Д. Свона, М. П. Смирнова, О. Д. Тихомирова, О. В. Тюріної, О. Н. Ярмиша та ін.

Формування цілей. Метою статті є з'ясування стану сучасної наукової дискусії щодо функцій поліції та виокремлення превентивних функцій Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. На думку переважної більшості правознавців, стратегічним напрямом еволюції органів правопорядку є перехід від реактивного способу впливу на злочинність і ствердження концепції проактивної діяльності. Вона передбачає відхід від репресивної інтервенційної державної політики у правоохоронній сфері, визнання особливої соціальної значущості проблеми протидії правопорушенням, налагодження тісної взаємодії державних і комунальних суб'єктів поліцейської діяльності з інститутами громадянського суспільства у здійсненні роз'яснювально-превентивної діяльності для коригування деструктивної поведінки окремих громадян й усунення чинників, що детермінують правопорушення [3, с. 639-640].

У західній поліцейській утвердилася думка щодо доцільності розгляду поліції насамперед як «суспільної служби, що діє в рамках своєї юрисдикції для підтримання публічного порядку та безпеки» [4, с. 5]. Фахівці в галузі поліцейського права наголошують, що основні цілі поліції в демократичній державі полягають у такому: підтримання спокою й порядку в суспільстві; охорона та дотримання особистих основоположних прав і свобод, передбачених у європейських конвенціях про права людини; протидія та боротьба зі злочинністю; викриття злочинів; реалізація сервісної

функції щодо суспільства передбачає охорону прав людини в такий спосіб, аби забезпечити місцевій територіальній громаді відчуття особистої безпеки та спокою [5, с. 295].

Активно триває реформування правоохоронних органів в Україні, зокрема 07 листопада 2015 року набув чинності Закон України «Про Національну поліцію», який потягнув за собою ряд змін як у структурі правоохоронного органу, так і покладених на нього завдань, функцій та організації їх проведення [6].

Із прийняттям нового Закону «Про Національну поліцію» стратегічними напрямками діяльності поліції визнано превенцію (роз'яснювально-превентивну діяльність) та інтервенцію (застосування легітимних заходів примусу) [7, с. 57]. Зазначимо, що суспільно орієнтована діяльність не передбачає увільнення персоналу поліції від виконання класичних завдань, а саме: оперативного реагування на вчинені правопорушення; контролю над злочинністю; ужиття процесуальних заходів на стадії досудового розслідування; надання ефективної допомоги особам, яким загрожує безпосередня небезпека; надання іншої допомоги населенню в умовах відсутності безпосередньої загрози. Водночас підкреслимо, що перспектива поступального розвитку поліції полягає у сприйнятті концепції проактивної діяльності, що передбачає пріоритетність реалізації прогностично-превентивної функції й дає можливість цілеспрямовано впливати на сферу охорони правопорядку. У поліцействі ствердилася думка щодо можливості ототожнення проактивної діяльності поліції переважно з превентивними поліцейськими заходами [8, с. 7].

Якщо звернутися до значення слова «превенція» (від лат. prevention), то воно означає «попереджаю» - попередження, запобігання кримінальним правопорушенням. У праві превентивними заходами називають профілактичні та інші заходи, спрямовані на запобігання кримінальним правопорушенням та іншим правопорушенням [9].

У правовій науці виділяють такі види превенції як загальна превенція - попередження скоєння правопорушень іншими особами. Це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до протиправних учинків; превенція приватна - означає профілактику (попередження) учинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-які правопорушення [9].

Доцільність превенції вельми очевидна. У разі переконання особи та усуненні її злочинних задумів, при вдалому відведенні її від злочинних намірів ніякої потреби у провадженні форм ОРД немає. Це означає, що сили та засоби ОРД можуть бути спрямовані на більш важливі ситуації, які потребують оперативного втручання внаслідок більшого ступеня суспільної небезпеки злочинних проявів.

Кінцевою метою превенції кримінальних правопорушень є усунення злочинного задуму або наміру, позбавлення особи рішучості вчинити правопорушення. Стратегічна мета превенції полягатиме в недопущенні

переходу задуму в дієві акти поведінки. Проміжна мета визначається конкретною ситуацією превенції, а також тактичною ситуацією, яка виникає при застосуванні певних превентивних заходів [10].

Виконання завдань, що стоять перед органами Національної поліції, передбачає реалізацію принципів, заснованих на визнанні загальнолюдських цінностей, поваги до прав і свобод людини, визнання їх пріоритету у взаємовідносинах з державою. Одним з головних завдань підрозділів, які забезпечують правопорядок є проведення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень.

Виконання таких завдань є функціями патрульної поліції до складу якої віднесено Департамент превентивної діяльності Національної поліції України.

Відповідно до положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України Департамент виконує надзвичайно багато функцій, частина з яких направлена на проведення превентивної та профілактичної діяльності, а саме:

- організовує в межах компетенції проведення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень;

- у порядку та в спосіб, визначений законодавством, здійснює контроль за додержанням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, уживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням у дитячому середовищі, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі;

- уживає заходів із запобігання та припинення насильства в сім'ї;
- здійснює, у межах компетенції, нормативно-методичне забезпечення та контроль за діяльністю підпорядкованих територіальних органів та підрозділів в АРК, областях, м. Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах, які в межах компетенції реалізують державну політику з питань підтримання публічної безпеки й порядку, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільної системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї, превентивної та профілактичної діяльності;

- організовує й здійснює серед населення роз'яснення законів, інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху, використовує з цією метою засоби масової інформації, кіно-, відео- і друківану продукцію, проводить огляди, конкурси, змагання, сприяє організації вивчення громадянами, особливо неповнолітніми, правил дорожнього руху;

- уживає разом з відповідними центральними й місцевими органами виконавчої влади та іншими установами й організаціями заходів щодо запобігання дитячому дорожньо-транспортному травматизму та порушенням правил дорожнього руху неповнолітніми;

- взаємодіє, у межах компетенції, зі структурними підрозділами Національної поліції, МВС, іншими правоохоронними органами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями з питань підтримання публічної безпеки й порядку, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільної системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї, превентивної та профілактичної діяльності;

- здійснює розроблення проектів законів та інших нормативних актів і документів, що стосуються забезпечення діяльності з питань підтримання публічної безпеки й порядку, забезпечення безпеки дорожнього руху, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, організації роботи дозвільної системи, запобігання та припинення насильства в сім'ї, превентивної та профілактичної діяльності;

- здійснює індивідуально-превентивну роботу з особами, які перебувають на профілактичних обліках у підпорядкованих підрозділах, насамперед з особами, звільненими з місць позбавлення волі, та тими, які вчиняють насильство в сім'ї (домашнє насильство) ;

- забезпечує попередження й реагування на адміністративні та кримінальні прояви, організацію адміністративно-правозастосовної діяльності підпорядкованих підрозділів, дотримання ними обліково-ресурсної дисципліни;

- запобігає вчиненню дітьми правопорушень, організовує індивідуальну превентивну роботу з неповнолітніми, які перебувають у конфлікті із законом, роботу з протидії втягненню дітей у злочинну діяльність, пияцтво, зайняття жебрацтвом та іншу протиправну діяльність;

- організовує загальну превентивну роботу з дітьми, у тому числі за місцем проживання, у навчальних та виховних закладах [11].

Висновки. Отже, формування правової держави, зміцнення законності й правопорядку вимагають удосконалення та підвищення роботи органів Національної поліції, основним завданням яких є служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку. Потрібно змінити концептуальні засади службово-оперативної діяльності, тобто відхід від державно-орієнтованих пріоритетів і ствердженні філософії суспільно-орієнтованої (превентивної) діяльності. Тому функції поліції передусім повинні бути направлені на проведення превентивної та профілактичної діяльності кримінальних та інших правопорушень.

Використані джерела:

1. Васильев Д. В. Концепции организации деятельности полиции и возможности их использования в отечественной практике (По материалам США и некоторых стран Западной Европы): дис. канд. юрид. наук / Д. В. Васильев. – Акад. упр. МВД России. – М., 2005. – 234 с.

2. Проневич О.С. Функції поліції (міліції): нормативно-доктринальна інтерпретація / О.С. Проневич // Право і безпека. – 2010. – № 4 (36). – С. 141-146.
3. Проневич О.С. Проактивна діяльність поліції (міліції) як складова сучасної парадигми охорони правопорядку / О.С. Проневич // Форум права. Науковий журнал [електронне наукове фахове видання]. – ХНУВС. – 2011. – № 3. – С. 639-643.
4. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом [сост. Карти К]. – Вена: Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе, 2008. – 81 с.
5. Yach D. N. Revisiting Democratic Policing in Action / D. N. Yach // The Police Journal. – 1999. – № 10. – S.294-299.
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07. 2015 № 580-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – Ст. 33.
7. Gnuchtel R. Einsatzrecht kompakt / R. Gnuchtel // Stuttgart: Boorberg, 2000. – 317 s.
8. Шихов Е. Ю. Организация местной (муниципальной милиции) в системе самоуправления: авто. реф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Е. Ю. Шихов. – Акад. МВД России. – М., 1995. – 26 с.
9. Превенція / Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Превенция#cite>
10. Сафронов С.О. Організація превентивної діяльності оперативних підрозділів ОВС України / С.О. Сафронов // Харківській національний університет внутрішніх справ, 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elib.org.ua/theoryoflaw/ua_
11. Про затвердження положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України: Наказ МВС України № 123 від 27.11.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0213-94>.

Дидык Н.И. Превентивные функции в деятельности патрульной полиции

В статье проанализированы понятия превенции ее виды и конечная цель. Исследовано разъяснительно-превентивную деятельность (превенцию), как стратегическое направление деятельности полиции. На основе обобщений функций патрульной полиции, выделены превентивные функции Департамента превентивной деятельности Национальной полиции Украины.

Установлено, что одной из главных задач подразделений, обеспечивающих правопорядок является проведение превентивной и профилактической деятельности, направленной на предотвращение совершения правонарушений.

Ключевые слова: *функции полиции, органы полиции, Департамент превентивной деятельности Национальной полиции Украины, разъяснительно - превентивная деятельность (превенция), профилактическая деятельность, предупреждения совершения правонарушений.*

Didyk N. I. Preventive function of the police patrol

The article analyzes the concept of prevention of type and purpose. Prevention of latin. " prevention " - warning, prevention of criminal offenses. Determined that in legal science distinguish the following types of prevention as a general prevention - preventing the commission of criminal offenses by others; prevention private - meaning prevention (warning) commit new criminal offenses persons who have committed any criminal act. It is found that the ultimate goal of prevention is to eliminate the criminal offenses of criminal intent or intent, deprive a person determined to commit the offense. The strategic goal of prevention is to prevent effective transition plan to conduct acts. The intermediate goal is determined by the specific situation of prevention, as well as the tactical situation that arises in the application of certain preventive measures.

Investigated explanatory-preventive activities (prevention) as the strategic direction of the police. On the basis of distributions patrol police singled out preventive functions of the Department of National Preventive Police of Ukraine, namely organized within the scope of preventive and preventive activities to prevent the commission of offenses; interacts with structural units of the National Police, Ministry of Internal Affairs, other law enforcement agencies on preventive and prevention activities; provides drafting laws and other regulations and documents concerning the provision of preventive activities and preventive activities; carries out individual preventive work with those who are on prophylactic registration in subordinate units; prevent children committing offenses organizes individual preventive work with juveniles in conflict with the law; organize general preventive work with children, including at home, in schools and educational institutions.

The conclusions on the main task of the police, which is to change the conceptual principles of service and operational activities, is away from public-oriented priorities and philosophy asserting socially-oriented proactive (preventive) activities.

Key words: *police functions; Police authorities; Department of Preventive National Police of Ukraine; explain preventive activity (prevention); prevention activities; prevention of offenses.*

УДК 376+34

С.П. Пекарський

**ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ
ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ СТРУКТУРНОГО
РЕФОРМУВАННЯ МВС УКРАЇНИ**

У статті на підставі теоретичного аналізу визначено необхідність удосконалення системи підготовки співробітників підрозділів кримінальної поліції в умовах структурного реформування МВС України. Система підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції включає початкову підготовку поліцейського, фахову підготовку як фахівця для підрозділів кримінальної поліції, підвищення кваліфікації тощо. Система підготовки повинна мати практичну складову.

Ключові слова: *кримінальна поліція, відомча освіта, освітні послуги, вищий навчальний заклад, оперативно-розшукова діяльність, протидія злочинності.*